

***PRZEDMIOTOWY
SYSTEM
OCENIANIA
Z WIEDZY O
SPOŁECZEŃSTWIE***

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE SZKOLNE

Klasa I

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

Pierwszy semestr

- * ma braki w wiadomościach, nie opanował także wszystkich umiejętności przewidzianych w programie, ale nie uniemożliwia mu to dalszego poznawania treści programowych w następnych etapach edukacji,
- * zna podstawowe pojęcia i terminy związane z człowiekiem jako istotą społeczną oraz życiem demokratycznym,
- * rozróżnia potrzeby człowieka, zna podstawowe cechy grupy społecznej, czynniki narodotwórcze,
- zadania i polecenia, które uczeń wykonuje, często przy znacznej pomocy nauczyciela, mają niewielki stopień trudności,
- * zna organizację szkoły,
- * zna mniejszości narodowe zamieszkujące Polskę,
- * zna podstawowe prawa człowieka.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- * zna podstawowe organy samorządu terytorialnego i ich kompetencje,
- * zna formy życia publicznego,
- * potrafi wymieć cechy i formy państwa,
- * zna fundamentalne zasady demokracji zawarte w Konstytucji RP,
- * potrafi dokonać trójpodziału władzy w Polsce,
- * wie, czym zajmuje się Sejm, Senat, Prezydent Rada Ministrów, sądy i trybunały.

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Pierwszy semestr

- * opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania,
- * zna podstawowe pojęcia i terminy związane z człowiekiem jako istotą społeczną oraz życiem demokratycznym,
- * zna podstawowe potrzeby ludzkie,
- * zna klasyfikację grup społecznych i zna zasady podejmowania decyzji w grupie,
- * potrafi formułować schematyczne wypowiedzi ustne i pisemne,
- * umie posługiwać się, często pod kierunkiem nauczyciela prostymi środkami dydaktycznymi wykorzystanymi na lekcji,
- * zna najważniejsze czynniki narodotwórcze i mniejszości narodowe zamieszkujące w Polsce,
- * zna podstawowe kompetencje dyrektora szkoły, Rady Szkoły, Rady Pedagogicznej, Samorządu Uczniowskiego,
- * zna najważniejsze prawa człowieka i zasady ich ochrony,

- * wie, co odróżnia go od otoczenia,
- * umie zdefiniować czynniki narodotwórcze,
- * potrafi wymienić i opisać symbole Polski,
- * zna przyczyny emigracji Polaków dawniej i obecnie,
- * zna ogólne zasady funkcjonowania szkoły.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- * wie, jakie zadania wykonywane są w gminie, powiecie, województwie,
- * wie, czym jest samorząd terytorialny i jaka jest jego struktura orientuje się gdzie jest urząd gminy i co można w nim załatwić zna pojęcia: grupa, naród, państwo, obywatel, samorząd,
 - * zna fundamentalne zasady demokracji zawarte w Konstytucji RP,
 - * zna zasady wyboru najważniejszych organów władzy w Polsce,
 - * wie, kto stanowi służbę cywilną i jakie zadania spoczywają na barkach służby cywilnej,
 - * zna definicję partii politycznej, stowarzyszenia, związku zawodowego itp.,
 - * zna strukturę organów wymiaru sprawiedliwości,
 - * potrafi wymienić organy kontroli państwowej i ochrony prawa,
 - * potrafi wymienić najbardziej znane partie polityczne,
 - * wie, czym różnią się wszelkie organizacje i potrafi wskazać różnice pomiędzy nimi,
 - * zdaje sobie sprawę z roli etyki w życiu publicznym,
 - * wskazuje współczesne formy państw na konkretnych przykładach,
 - * zna pozycję obywatela w państwie totalitarnym, demokratycznym i autorytarnym,
 - * wie, jakie są różnice pomiędzy różnymi formami życia publicznego.

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Pierwszy semestr

- nie opanował całego materiału określonego programem nauczania, ale nie utrudnia mu to głębszego i pełniejszego poznania wiedzy podstawowej,
- potrafi sklasyfikować potrzeby człowieka,
- rozumie klasyfikację grup społecznych i zna wady i zalety podejmowania decyzji w sprawach grupy,
- potrafi scharakteryzować więzi społeczne jakie zachodzą między jednostką a grupą,
- poprawnie posługuje się prostymi źródłami informacji,
- wykonuje samodzielnie typowe zadania polegające na ocenianiu, selekcjonowaniu, wartościowaniu, uzasadnianiu,
- umie formułować proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne.
- potrafi napisać wypracowanie i rozprawkę na zadany temat,
- potrafi opisać kompetencje dyrektora szkoły, rady pedagogicznej, rady szkoły i samorządu uczniowskiego,
- rozumie znaczenie tożsamości narodowej i zna prawa mniejszości narodowych w Polsce,
- rozumie podstawowe zasady demokracji.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- * zna zadania i organizację samorządu terytorialnego,
- * rozumie genezę, przebieg i skutki wielu zjawisk zachodzących we współczesnej Polsce i świecie,
- * zna nazwiska najważniejszych osób ze sceny politycznej kraju,
 - * umie scharakteryzować główne treści konstytucji,
 - * rozumie zasady wyboru i potrafi wskazać najważniejsze kompetencje organów władzy RP,
 - * potrafi wskazać, czym zajmują się poszczególne organy wymiaru sprawiedliwości oraz organy kontroli państwowej i ochrony prawa,
 - * wie, jaki system partyjny jest korzystniejszy,
 - * potrafi wymienić najważniejsze partie, stowarzyszenia i fundacje działające na terenie naszego kraju.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

Pierwszy semestr

- * opanował w pełnym stopniu wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania,
- * sprawnie, samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy,
- * rozumie i poprawnie stosuje poznaną terminologię dotyczącą człowieka jako istoty społecznej oraz życia demokratycznego,
- * potrafi przedstawić czynniki wpływające na potrzeby człowieka,
- * rozumie zasady klasyfikacji grup społecznych oraz wady i zalety podejmowania decyzji w sprawach grupy,
- * potrafi zinterpretować wybrane role społeczne,
- * potrafi scharakteryzować przejawy tożsamości narodowej,
- * potrafi wskazać prawa mniejszości narodowych,
- * samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat, wykorzystując wiedzę zdobytą w szkole i poza nią,
- * umie współpracować w grupie,
- * aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- * potrafi przedstawić funkcjonowanie samorządu terytorialnego na przykładzie własnego regionu,
 - * potrafi scharakteryzować główne treści konstytucji: zasady ustrojowe, system organów państwowych,
- * rozumie zasady wyboru i zna kompetencje organów władzy RP,
- * potrafi wyjaśnić na przykładzie Polski pojęcie państwo prawne,
- * rozumie znaczenie pracy wymiaru sprawiedliwości dla bezpieczeństwa obywateli,
 - * wie, czym różnią się partie między sobą i potrafi napisać krótki program partii,
 - * wie, jaką rolę w pracach parlamentu i rządu odgrywają partie opozycyjne,
 - * wie, jakie są cele i sposoby działania partii, stowarzyszeń, fundacji,
 - * potrafi przedstawić przejawy kultury politycznej we współczesnym świecie.

W obu przypadkach ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- * wyróżnia się szeroką, samodzielnie zdobytą wiedzą, wybiegającą poza program nauczania wos-u,
- * posiadał umiejętność samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji,
- * samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat, które są wzorowe pod względem merytorycznym, jak i językowym,
- * nie boi się wyrażać własnych, nawet kontrowersyjnych opinii i sądów, które potrafi prawidłowo, przekonująco uzasadnić,
- * doskonale zna szeroką terminologię przedmiotową, swobodnie się nią posługuje,
- * wykazuje doskonałą orientację w aktualnej sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej Polski oraz w sytuacji międzynarodowej.

Klasa II

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

Pierwszy semestr

- wymienia główne kierunki polskiej polityki zagranicznej,
- wymienia zadania ambasad i konsulatów,
- zna pojęcia: „zimna wojna”, „układ warszawski”,
- wymienia główne organy NATO,
- zna historię powstania Unii Europejskiej,
- wymienia ojców Unii Europejskiej,
- zna genezę powstania ONZ,
- wymienia cele ONZ,
- wymienia główne organy ONZ,
- wymienia najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe,
- wyjaśnia pojęcia: „terroryzm” „uchodźca”, „emigrant”,
- zna pojęcia: „kolonializm”, „slumsy”,
- wymienia przyczyny ubóstwa państw rozwijających się,
- wyjaśnia pojęcia „globalna wioska”, „globalizacja”, „antyglobalizm”,
- wymienia pozytywne i negatywne skutki globalizacji,
- wymienia przykłady globalizacji w dziedzinie gospodarczej, politycznej i kulturalnej,
- wyjaśnia pojęcia: „efekt cieplarniany”, „dziura ozonowa”, „kwaśne deszcze”,
- wymienia główne zagrożenia ekologiczne na świecie,
- wymienia skutki niszczenia przyrody,
- zna potrzeby człowieka i ich hierarchię,
- definiuje pojęcia „ekonomia”, „czynniki produkcji”, „praca”, „kapitał”, „ziemia”,
- wyjaśnia pojęcia: „nieograniczoność potrzeb ludzkich”, „rzadkość dóbr”,
- klasyfikuje potrzeby człowieka,
- wie, czym jest gospodarstwo domowe,
- wyjaśnia pojęcia: „podmiot gospodarczy”, „budżet”, „równowaga budżetowa”, „nadwyżka budżetowa”, „deficyt budżetowy”, „lokata bankowa”,
- definiuje pojęcie „gospodarka”,
- wymienia sektory gospodarki,

- zna pojęcia: „cena”, „cena równowagi rynkowej”, „równowaga rynkowa”, „monopol”,
- wyjaśnia pojęcia: „barter”, „pieniądz”,
- wymienia czynniki wpływające na inflację,
- zna rolę Władysława Grabskiego i Leszka Balcerowicza w walce z inflacją,
- wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji,
- wymienia skutki inflacji,
- rozumie pojęcia: „inflacja”, „hiperinflacja”,
- wymienia rodzaje banków,
- zna pojęcia: „kredytobiorca”, „poręczenie”, „depozyt”, „przelew”, „karta płatnicza”, „lokata bankowa”, „rachunek bankowy”,
- analizuje tekst źródłowy,
- zadania i polecenia, które uczeń wykonuje, często przy znacznej pomocy nauczyciela, mają niewielki stopień trudności.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- zna pojęcia i terminy: „papiery wartościowe”, „obligacje”, „lokata”, „akcje”, „dywidenda”, „giełda”, „kurs akcji”, „fundusz inwestycyjny”, „fundusz emerytalny”, „makler”,
- rozumie pojęcia: „rynek pierwotny”, „rynek wtórny”, „hossa”, „bessa”,
- wymienia najważniejsze różnice i podobieństwa między gospodarką narodową a gospodarstwem domowym,
- wymienia mierniki aktywności w gospodarce narodowej,
- wyjaśnia pojęcia: „PKB”, „PNB”, „PKB *per capita*”, „dochód narodowy”, „akumulacja”,
- zna podstawowe zasady konstrukcji budżetu,
- wymienia czynniki wpływające na kształt budżetu,
- wymienia źródła dochodów budżetu,
- wymienia kierunki wydatków budżetu,
- wyjaśnia pojęcie „dług publiczny”,
- wymienia rodzaje podatków,
- zna skalę podatkową,
- wymienia płatników CIT,
- wymienia towary i usługi obłożone podatkiem akcyzowym,
- wyjaśnia pojęcia: „gospodarka nakazowo-rozdzielcza”, „prywatyzacja”, „reglamentacja”, „transformacja”, „parytet siły nabywczej”,
- wymienia główne założenia planu Balcerowicza,
- wymienia różne rodzaje pracy,
- wymienia czynniki wpływające na wydajność pracy ,
- wymienia korzyści ekonomiczne, psychologiczne i społeczne płynące z pracy,
- wyjaśnia pojęcia: *homo faber*, „ergonomia”,
- definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „nierównowaga na rynku pracy”,
- wymienia mechanizmy rządzące rynkiem pracy,
- wymienia przyczyny nierównowagi rynku pracy,
- wyjaśnia pojęcia: „działalność gospodarcza”, „przedsiębiorstwo”, „przedsiębiorczość”, „zarządzanie”, „biznesplan”, „promocja”, „zysk”, „spółka”, „wynik finansowy”, „dochód brutto”,
- wymienia rodzaje spółek,
- wymienia prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy,
- wie, czym jest kodeks pracy i prawo pracy,
- wymienia rodzaje umów o pracę,
- wymienia sposoby rozwiązania umowy o pracę,

- wyjaśnia znaczenie pojęć: „reklama”, „marketing”, „sponsoring”, „perswazja”, „manipulacja”, „reklama społeczna”,
- wymienia rodzaje reklamy,
- zna strukturę szkolnictwa w Polsce
- wymienia typy szkół,
- wyjaśnia pojęcie „zawód zaufania publicznego”,
- wymienia źródła informacji o ofertach pracy,
- wymienia dokumenty potrzebne w poszukiwaniu pracy,
- wie, jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej,
- wie, jakie informacje są istotne w rozmowie kwalifikacyjnej,
- pisze ofertę pracy, CV, list motywacyjny,
- wyjaśnia pojęcia: „korupcja” „szara strefa”, „nepotyzm”, „łapownictwo”.

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

Pierwszy semestr

- opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania,
- charakteryzuje stosunki Polski z sąsiadami i państwami Unii Europejskiej,
- charakteryzuje polską politykę europejską,
- zna genezę NATO,
- wymienia państwa należące do NATO,
- wymienia cele i zadania NATO,
- wymienia cele działalności Unii Europejskiej,
- wymienia trzy główne obszary współpracy w Unii Europejskiej,
- wymienia najważniejsze organy Unii Europejskiej,
- wymienia „starych” i „nowych” członków Unii Europejskiej,
- wyjaśnia pojęcie „jednolity rynek europejski”,
- wymienia cztery główne zasady jednolitego rynku europejskiego,
- wyjaśnia pojęcie „mobilność zawodowa”,
- wymienia fundusze wspierające działalność gospodarczą Unii Europejskiej,
- wymienia programy edukacyjne Unii Europejskiej,
- wymienia organizacje wyspecjalizowane ONZ,
- podaje przyczyny emigracji,
- wymienia skutki terroryzmu we współczesnym świecie,
- podaje przykłady niszczenia środowiska przyrodniczego w najbliższej okolicy,
- wymienia podstawowe cechy gospodarki rynkowej,
- wymienia cechy gospodarki centralnie planowanej,
- wymienia rodzaje własności,
- wymienia sposoby gospodarowania,
- charakteryzuje prawo popytu i podaży,
- wyjaśnia pojęcia: „popyt efektywny” i „popyt potencjalny”,
- wymienia rodzaje pieniądza,
- zna historię pieniądza,
- wymienia sposoby zabezpieczające oszczędności,
- wyjaśnia mechanizm powstawania inflacji,
- dowodzi związku wysokości inflacji z poziomem życia obywateli,
- wyszukuje i selekcjonuje informacje,

- zna zadania i funkcje banków,
- umie posługiwać się, często pod kierunkiem nauczyciela prostymi środkami dydaktycznymi wykorzystanymi na lekcji.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- podaje różnicę między akcjami a obligacjami,
- oblicza PKB, PNB, PKB *per capita*, dochód narodowy,
- wyszukuje w internecie wartości wskaźników wzrostu gospodarczego,
- porównuje PKB *per capita* Polski i pięciu najbogatszych państw Unii Europejskiej,
- omawia zasady tworzenia budżetu,
- wie, kto ustala wysokość podatków,
- oblicza podatek PIT,
- charakteryzuje gospodarkę polską po 1989 roku,
- uzasadnia negatywne skutki pracoholizmu,
- charakteryzuje umiejętności niezbędne na aktualnym rynku pracy,
- wymienia etapy i procedury prawne, które trzeba przejść podczas zakładania własnej działalności gospodarczej,
- charakteryzuje człowieka przedsiębiorczego,
- charakteryzuje ucznia przedsiębiorczego,
- dokonuje samooceny,
- wymienia plusy i minusy prowadzenia własnej firmy,
- omawia system ubezpieczeń społecznych w Polsce,
- rozumie zasady zatrudniania młodocianych,
- charakteryzuje dobrego szefa i dobrego pracownika,
- wymienia korzyści i zagrożenia płynące z reklamy,
- wymienia zadania reklamy,
- podaje przykłady reklamy,
- wymienia czynniki decydująceo wyborze szkoły,
- wymienia błędy popełniane przy wyborze szkoły ,
- wymienia instytucje wspomagające ucznia przy wyborze szkoły i zawodu,
- określa swoje mocne i słabe strony,
- dokonuje samooceny osiągnięć,
- wymienia mechanizmy powstawania korupcji,
- wymienia metody zwalczania korupcji,
- wymienia skutki korupcji,
- wymienia zawody szczególnie narażone na korupcję,
- wymienia etyczne i nieetyczne zachowania uczniów,
- wymienia przyczyny podejmowania pracy w „szarej strefie” w Polsce (wykres zamieszczony w podręczniku).

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

Pierwszy semestr

- nie opanował całego materiału określonego programem nauczania, ale nie utrudnia mu to głębszego i pełniejszego poznania wiedzy podstawowej,
- uzasadnia szczególny charakter stosunków z USA,
- uzasadnia konieczność popierania rozwoju demokracji u wschodnich sąsiadów Polski,
- opisuje drogę Polski do NATO,
- wymienia korzyści wynikające z członkostwa Polski w NATO,
- omawia etapy przystępowania Polski do Unii Europejskiej,
- omawia trzy obszary funkcjonowania Unii Europejskiej,
- wyjaśnia zasadnicze różnice między ONZ a Unią Europejską,
- wymienia formy pomocy krajom biednym,
- pokazuje na mapie najbiedniejsze obszary na świecie,
- wymienia przyczyny konfliktów międzynarodowych,
- charakteryzuje najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe,
- wyjaśnia skutki emigracji dla poszczególnych państw,
- podaje przyczyny terroryzmu światowego,
- ocenia rolę środków masowego przekazu w procesie globalizacji,
- zna program antyglobalistów,
- wymienia znane akcje antyglobalistów,
- rozumie wpływ globalizacji na własne życie,
- ocenia proces globalizacji w kontekście szans i zagrożeń dla świata,
- przedstawia konkretne przykłady niszczenia środowiska naturalnego na świecie,
- omawia diagramy *Struktura gospodarstw domowych według głównego źródła utrzymania i Struktura wydatków gospodarstw domowych* (podręcznik),
- wymienia podstawowe prawa konsumentów,
- wskazuje różnice między gospodarką centralnie planowaną a rynkową,
- wymienia wady i zalety gospodarki rynkowej,
- wymienia czynniki kształtujące popyt i podaż,
- wyjaśnia mechanizm równowagi rynkowej,
- podaje przykłady monopolu na rynku krajowym,
- wyjaśnia skutki funkcjonowania monopolu dla konsumentów,
- charakteryzuje rodzaje pieniądza,
- charakteryzuje funkcje pieniądza,
- podaje przykłady funkcji pieniądza,
- porównuje inflację w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu z dowolnie wybranym państwem tzw. Starej Europy.,
- wymienia podstawowe operacje bankowe,
- wyjaśnia rolę NBP w systemie bankowym,
- charakteryzuje zadania banków,
- poprawnie posługuje się prostymi źródłami informacji,
- wykonuje samodzielnie typowe zadania polegające na ocenianiu, selekcjonowaniu, wartościowaniu, uzasadnianiu,
- umie formułować proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- przewiduje konsekwencje inwestowania na giełdzie,
- wymienia najważniejsze indeksy giełdowe,
- charakteryzuje pracę maklera,
- wyjaśnia, jak działają fundusze inwestycyjne i emerytalne,

- uzasadnia konieczność akumulacji dochodu narodowego,
- wyjaśnia wpływ czynnika politycznego na kształt budżetu,
- wymienia negatywne skutki długu politycznego,
- charakteryzuje rodzaje podatków w Polsce,
- uzasadnia wprowadzenie podatku akcyzowego,
- uzasadnia niski CIT w Polsce,
- ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków społecznych,
- wymienia zadania Komisji Trójstronnej,
- wyszukuje informacje o lokalnym, polskim, europejskim rynku pracy,
- analizuje zebrane informacje w kontekście własnej osoby,
- wymienia źródła informacji na temat zakładania działalności gospodarczej,
- charakteryzuje umowy o pracę,
- charakteryzuje sposoby rozwiązania umów o pracę,
- omawia elementy działań marketingowych,
- wyjaśnia rolę sponsoringu jako swoistej reklamy,
- wyjaśnia rolę marketingu w gospodarce rynkowej,
- wyjaśnia wpływ reklamy na gospodarkę i rynek pracy ,
- wyszukuje z różnych źródeł konkretne przykłady reklamy komercyjnej, społecznej i politycznej,
- rozróżnia w przekazie treści o charakterze informacyjnym, perswazyjnym, manipulacyjny,
- określa swoje mocne i słabe strony,
- charakteryzuje kwalifikacje zawodowe potrzebne do wykonywania wybranego zawodu,
- rozróżnia pojęcia „zawód” i „kwalifikacje zawodowe”,
- rozumie, że dokumenty, ich jakość i wygląd są ważną informacją na temat kandydata,
- sporządza listę potencjalnych pracodawców w środowisku lokalnym,
- formułuje pytania, które pracodawca może zadać podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- formułuje własne pytania do pracodawcy,
- podaje przykłady etycznych i nieetycznych zachowań w biznesie,
- wymienia źródła informacji dotyczące korupcji,
- charakteryzuje uwarunkowania historyczne korupcji na rynku polskim.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

Pierwszy semestr

- opanował w pełnym stopniu wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania,
- ocenia udział polskich żołnierzy w operacjach wojskowych NATO,
- ocenia akcje militarne NATO w Europie i na świecie,
- ocenia politykę rządu polskiego wobec NATO,
- wymienia wymagania stawiane państwom integrującym się z Unią Europejską,
- wyjaśnia, jak w Unii Europejskiej są realizowane zasady solidarności i pomocniczości ,
- omawia zadania najważniejszych organów Unii Europejskiej,
- selekcjonuje informacje z różnych źródeł na temat Unii Europejskiej,
- analizuje zalety i wady członkostwa Polski w Unii Europejskiej,
- analizuje programy edukacyjne Unii w kontekście własnej aktywności,
- ocenia wielkość dofinansowania Unii dla Polski w aspekcie jej rozwoju gospodarczego,
- analizuje dobre i złe strony emigracji zarobkowej Polaków,
- wymienia operacje pokojowe ONZ,
- omawia zadania najważniejszych organów ONZ,

- omawia rolę ONZ we współczesnym świecie,
- omawia udział Polaków w misjach ONZ,
- ocenia skuteczność ONZ w realizacji założonych celów,
- ocenia sposoby walki z terroryzmem,
- wymienia konkretne przykłady działań na rzecz walki z biedą w krajach rozwijających się,
- charakteryzuje gospodarkę państw rozwijających się ,
- ocenia formy pomocy dla krajów rozwijających się,
- proponuje formy pomocy krajom biednym,
- proponuje rozwiązania na rzecz ochrony środowiska,
- układa kodeks ekologiczny,
- wymienia czynniki wytwórcze potrzebne do produkcji wybranego dobra,
- wyjaśnia związek między potrzebą a postępem,
- wyjaśnia, jak dostępność dóbr wpływa na działalność człowieka,
- wyjaśnia zasady oprocentowania lokaty i kredytu,
- wymienia instytucje chroniące prawa konsumentów,
- podaje przykłady nieuczciwych działań wobec konsumentów,
- sporządza procentowy diagram obrazujący, na co przeznaczają swoje kieszonkowe,
- uzasadnia wyższość gospodarki rynkowej,
- porównuje system bankowy w Polsce i wybranym kraju Unii Europejskiej,
- uzasadnia wybór banku, w którym wzięłyby kredyt, i banku, w którym złożyłyby depozyt pieniężny,
- sprawnie, samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy,
- rozumie i poprawnie stosuje poznaną terminologię,
- samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat, wykorzystując wiedzę zdobytą w szkole i poza nią,
- umie współpracować w grupie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Dodatkowo do oceny końcoworocznej

- przewiduje notowania na giełdzie,
- interpretuje zainteresowania Polaków obligacjami i akcjami,
- oblicza podatki według skali podatkowej,
- porównuje wysokość podatku PIT w Polsce i w pięciu najbogatszych państwach Unii Europejskiej ,
- ocenia system podatkowy w Polsce,
- uzasadnia konieczność przekształceń gospodarczych w Polsce,
- ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków gospodarczych,
- charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski na tle innych państw Unii Europejskiej,
- ocenia zamożność Polaków w porównaniu mieszkańcami innych państw Unii Europejskiej,
- uzasadnia konieczność ciągłego poszerzania i doskonalenia umiejętności oraz zdobywania wiedzy w zmieniającym się rynku pracy,
- wyjaśnia stwierdzenie: „Praca jest towarem”,
- wyjaśnia związek między popytą pracy a ceną pracy,
- wyjaśnia pojęcia: „ukryty rynek pracy” i „jawny rynek pracy”,
- uzasadnia na przykładach przyczyny nierównowagi rynku pracy,
- wyszukuje oferty rynku pracy dotyczące wybranego przez siebie zawodu,
- omawia cechy dobrego biznesplanu,
- charakteryzuje etapy zakładania firmy ,
- ocenia procedury zakładania firmy w Polsce i wybranym państwie europejskim,

- wyciąga wnioski,
- omawia rolę wartości etycznych w biznesie,
- przedstawia przypadki naruszania etyki w biznesie,
- ocenia warunki pracy nauczycieli i innych pracowników w szkole,
- porównuje strukturę szkolnictwa w Polsce ze strukturą szkolnictwa w Unii Europejskiej,
- ustala adresy najbliższych instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym,
- ocenia poradnictwo zawodowe w Polsce,
- sporządza własny ranking szkół w regionie,
- uzasadnia wybór szkoły ,
- ocenia rolę państwa w zapobieganiu korupcji,
- ocenia politykę państwa wobec „szarej strefy” w kontekście wymienionych przyczyn jej powstawania,
- podaje konkretne przykłady korupcji,
- ocenia postawy Polaków wobec zjawiska korupcji i „szarej strefy”,
- rozumie, na czym polega społeczna odpowiedzialność biznesu.

W obu przypadkach ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:

- * wyróżnia się szeroką, samodzielnie zdobytą wiedzą, wybiegającą poza program nauczania wos-u,
- * posiadał umiejętność samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji,
- * samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne i pisemne na określony temat, które są wzorowe pod względem merytorycznym, jak i językowym,
- * nie boi się wypowiadać własnych, nawet kontrowersyjnych opinii i sądów, które potrafi prawidłowo, przekonująco uzasadnić,
- * doskonale zna szeroką terminologię przedmiotową, swobodnie się nią posługuje,
- * wykazuje doskonałą orientację w aktualnej sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej Polski oraz w sytuacji międzynarodowej.

MOŻLIWE METODY KONTROLI OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

1. Sprawdziany – zapowiadane co najmniej jeden tydzień przed terminem.
2. Kartkówki – mogą być niezapowiedziane, obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji.
3. Odpowiedź ustna.
4. Zadania domowe.
5. Prowadzenie zeszytu.
6. Prasówka.
7. Aktywność na lekcji
8. Długoterminowe zadania i projekty.

FORMY I SPOSOBY POPRAWIANIA OCEN CZĄSTKOWYCH.

Jeżeli uczennica nie pisze pracy pisemnej z powodu nieobecności na lekcji, musi zaraz po przyjściu do szkoły umówić się z nauczycielem na napisanie tej pracy. **Pracę należy napisać w ciągu dwóch tygodni, w przeciwnym razie uczennica otrzymuje ocenę niedostateczną.**

W semestrze uczeń może poprawić jedną pracę pisemną (napisaną na ocenę niedostateczną) w terminie ustalonym przez nauczyciela.

SPOSOBY GROMADZENIA I PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O OSIĄGNIĘCIACH UCZENNICY

1. Nauczyciel pomaga w samodzielnym planowaniu rozwoju i motywuje do dalszej pracy.
2. Prace pisemne ucznia przechowywane są w domu, w teczkach. Każdy uczeń ma obowiązek zachować wszystkie oceniane prace do końca roku szkolnego.
3. Podczas spotkań z rodzicami oraz w czasie wywiadówek nauczyciel informuje rodziców o rozwoju i postępach ucznia w nauce.
4. Nauczyciel informuje wychowawcę klasy o aktualnych osiągnięciach ucznia.

Opracowała
Alicja Dubaj